

Naročnina mesečno
25 Din, za inozem-
stvo 40 Din — ne-
deljska izdaja ce-
loletno 120 Din, za
inozemstvo 140 Din

Uredništvo je v
Kopitarjevi ul. 6/III

Telefoni uredništva: dnevna služba
2050. — nočna 2996, 2994 in 2050

SLOVENEK

Z nedeljsko prilogo »Ilustrirani Slovenec«

Ček. račun: Ljub-
ljana št. 10.650 in
10.349 za inzerate;
Sarajevo št. 7563,
Zagreb št. 39.011,
Praga-Dunaj 24.797

Uprava: Kopitar-
jeva 6, telefon 2992

Izhaja vsak dan zjutraj, razen
ponedeljka in dneva po prazniku

Dva nacionalizma

Proslava, s katero so avstrijski Nemci ob-
hajali spomin na koroški plebiscit, nam daje
priložnost, da o vprašanju narodnih manjšin
izpregovorimo nekaj besed z načelnega stali-
šča, kakor smo kot katoliški list dolžni. To je
tem bolj potrebno, ker se nobeno vprašanje ne
obravna danes s toliko neodkritostjo in
licemerstvom kakor ravno vprašanje narodnih
manjšin. Če je treba, se pravice narodnih manj-
šin branijo s stališča najabsolutnejše morale,
ki ne pozna nobenih izjem od svojega zakona;
če pa kaže drugače, se najdejo tisočeri izgovori,
ki naj opravičijo kršenje zahtev naravnega
prava. Tako na primer fašistična Italija zahteva
za peščico Italijanov na dalmatinskem obrežju
narodno avtonomijo v imenu neprekršljive pra-
vice, dočim istočasno brez vsake vesti zatira
pol milijona Slovanov v novih provincah in to
mirno zagovarja, sklicujoč se na neizprosno
narurnega zakona asimilacije slabjšega po
močnejšem. V obrambo enih se poziva na kate-
gorični imperativ etike, na krščansko kulturo
in na zapovedi evangelija, tlačenje drugih ute-
meljuje z argumenti Nietzschejeve »morale«
močnejšega in pravice gospodujoče rase. To pa
je en sam primer iz cele šume drugih.

Ker je ta dvojna morala v praksi evropskih
narodov splošna, zato ni nobeno čudo, če se
Društvo narodov rešitvi narodnomanišinskega
problema do danes ni približalo niti za en sam
korak. Kajti mi opazujemo to nadvse intere-
santno dejstvo, da celo zagovorniki te ali one
narodne manjšine, ki za svoje rojake v državi
B zahtevajo vse narodne pravice, v praksi
tako odgovarjajo, če je treba te pravice priznati
drugi narodni manjšini v državi A, kjer nji-
hovi rojaki tvorijo večinski ali državni narod.
Tako na primer Ukrajinci, ko bi šlo za res,
nikakor ne bi bili zadovoljni, če bi se eventu-
alni poljski manjšini v njihovi državi dala po-
polna narodna avtonomija, dočim jo sami brez-
pogojno zahtevajo za svojo manjšino v poljski
državi. To je fakt, ki ga ne prikrije nobena še
tako navdušena deklaracija o pravicah vsake-
ga naroda.

Od kod to dejstvo, ki je mogoče najgloblja
rana na telesu modernega človeštva? Iz popol-
noma zmotnega pojmovanja naroda, ki je v
protislovju s krščanskim naukom; iz pogansko
zamišljenega nacionalizma, ki ni baziran na
etosu, ampak na nižjih gonih in strasteh narave.

Eden najlepših pregovorov starih Rimljanov
je oni, ki pravi, da otroška duša terja spo-
štovanje: puero reverentia debetur. Enako bi
lahko rekli: vsak narod, duša vsakega naroda
zahteva najgloblje spoštovanje, pa naj bo na-
rod katerikoli krvi, barve, vere, jezika. To
načelo je v krščanstvu, veri vesoljnega odreše-
nja po božji ljubezni, najgloblje utemeljeno.
Vsak narod je dolžan drugega spoštovati, nje-
gove vrednote priznavati, z njim kot moralna
enota v najvišje svrhe človeštva sodelovati. Po
tem pojmovanju sploh ni »večinskega«
in »manjšinskega«
naroda, kakor da bi eden bil
več in boljši od drugega pa da bi zato imel
več pravic, kajti v moralnem redu število in
fizika nič ne odločujeta. Po krščanskem nazi-
ranju, ki nam do bližnjega nalaga viteške dol-
žnosti, je narod, ki je v večini, ki tvori državo
in razpolaga z njenimi bogatimi sredstvi, dol-
žan ščititi oni narod, ki je v manjšini, ki
je slabjši in revnejši, pa mu sam dati na raz-
polago vsa sredstva, da na osnovi svojega last-
nega jezika in drugih oseb svojega duha in
duše svoj narodni lik do popolnosti razvije!
To je krščansko pojmovanje nacionalizma. En
narod drugega izpopolnjuje, noben narod ne
more biti brez drugega, zatiranje in uničenje
enega vsem drugim škoduje, narodna raznolič-
nost je neobhoden pogoj enote vsega človeštva,
ki le v medsebojni harmoniji vseh dosega svoj
najvišji cilj na zemlji: proslavo Večnega v delih
krščanske kulture!

Kako da je to pojmovanje naroda v našem
času skoraj že popolnoma izginilo? Ker moder-
ni nacionalizem razkristjanjen meščanske
družbe sloni na golem pohlepu, na teženju po
absolutni oblasti enega naroda nad vsemi dru-
gimi, na priznanju samega sebe in nepriznan-
ju vseh drugih, sploh na samih egoističnih in-
stinktih in ne na čustvu skupnosti človeštva.
Nationalizem brez te zavesti človečanske skup-
nosti pa je gol barbarizem; tak nacionalizem
izvira iz morale džungle, ne pa iz krščanstva;
tak nacionalizem dobrine civilizacije samo iz-
rablja v podjarmljenje drugih in končno nujno
vodi v medsebojno iztrebljenje vsega človeške-
ga rodu. Ta nacionalizem ne počiva v ljudstvu,
ki skupnost še pozna, ki pozna solidarnost vseh
po božji podobi ustvarjenih ljudi, ki nikogar
ne sovraži — ampak ga nosi le neka vrhnja,
»inteligentna«
plast, ki se proglašja za vlada-
jočo gosposko kasto. Tako dobimo moderni fa-
šizem v svoji najčistejši podobi. In zato gine-
vajo naši bratje, zamira njihov jezik in njihova
pesem, se izgublja njihove tradicije, in sili
zemlji sami, poduhovljeni po človeku, po sili
daje drug lik, ki ji ne pristaja, ki ji prizadeva
tiho bol, katere grobi osvajaletni nacionalizem
seveda ne razume! Saj njemu ni nič tradicija,
nišo nič netelektivne vrednote narodnega drob-
ca, ki mu je izročen v oblast, ne pomeni nič,
kar je drugi ustvaril — njemu je le do osebe,
do svoje koristi, ki iz svobodnih ljudi hoče na-
praviti sužnje, orodje svoje moči in ekspanzije.
Mirno lahko trdimo, da so mongolski cesarji in
turški sultani, ki so v vojnem naletu iztrebljali
na svoji poti vse, bolj spoštovali nacionalne

Nezaslišano izzivanje na jugoslovanski severni meji

Pangermanisti in nemčurji zahtevajo mežiško dolino — Avstrija deli
denar za nakupovanje duš

Ljubljana, 13. oktobra. Slavlja je konec. Ce-
lovec, kakor tudi ostala Koroška sta vstala danes
zjutraj z bolno glavo in se znašla v prozi volivnega
vrvenja. S tem bi lahko zaključili svojo poroče-
valsko službo in prešli na dnevni red. Zalibog so
pa večeršnje manifestacije v Celovcu, kjer se je
gnelo več gostov iz drugih provinc, osobito iz
Nemčije, potem pa domačinov, pokazale nespo-
bitno, da je »Slovenec«
imel prav, ko je nedavno
še pisal, da avstrijskim Nemcem ni mar za 10-let-
ni plebiscit, ampak da nameravajo to zlato priliko
samo porabiti v ta namen, da na jugoslovanski
meji napravijo demonstracijo proti naši državi, ki
jim je na potu.

Če bi celovško slavlje bilo privatnega zna-
čaja, če bi ga bila uprizorila le tista pisana družba,
ki se je svoj čas imenovala Volkswehr, in če bi se
ga bili udeležili edinele oni vsemčimski patri-
joti, ki so svoje dni zažigali poljske domove po
Sleziji oziroma, ki so divjali po Porenju, ko so ga
Francoski zapustili, potem bi mi ohranili mirno
kri. Potem bi se ne čudili, da so nekateri ponem-
čeni slovenski trgovci razobešali slike o mežiški
dolini in jih okrasili z napisi, da »brez nje Ko-
roška ne bo cela«
tudi bi se prav nič ne vznemir-
jali, če so se v sprevedu nosile table, ki kličejo
po »neodrešenih Korošcih«
in če je parkrat poha-
lalo v čast Mežičanov in Jezerčanov.

Nas vznemirja dejstvo, da sta slavnostim pri-
sostvovala sam predsednik republike in njegov

zvezni kancler. Slavnost je imela torej oficijelni
značaj. Kako si naj sedaj razlagamo, da sta de-
želna policija, kateri kraljuje heimwehrovski no-
tranji minister priče Starhemberg, in mesto Ce-
lovec dovolila, da se vrši javno, na ulicah in pri
oficijelnih prireditvah iredentistična propaganda
proti naši državi? Mežiška dolina in Jezerško sta
po St. germainskem miru dela neodvisne države
Jugoslavije in sicer za vse, tudi za avstrijske pan-
germaniste in za najvišje predstavnike sosedne re-
publike. V njih imenu je mir podpisal zvezni
kancler dr. Renner, če so to že pozabili. Zato mi
nimamo pravice, da zamolčimo celovške dogodke.

Naš tisk se je držal mej dostojnosti in takta.
Naše ljudstvo je koroški jubilej praznovalo brez
vsake manifestacije v zatišju. Nikjer po Jugoslaviji
se ni vršila kakšna slovesnost, da bi ja ne dali po-
voda sosedni državi, da nas smatra za iredente.
Mi smo znali obdržati mirno kri. Zato smo tudi
upravičeno pričakovali, ne sicer od koroških nem-
čurjev in par priseljenih rajhoveev, da se naše
države ne bo žalilo. Oficijelna oaiast je dovolila,
da se nas žali. To mi sedaj beležimo z obžalova-
njem v sreč. Lekcija, ki nam jo je dala sosedna
republika dne 10. in 12. oktobra 1930, 10 let po
sklepu miru, je torej brez okrasov in brez vsake
krinke sledeča: Kraljevina Jugoslavija ima na se-
veru neizprosnega sovražnika, ki noče samo po-
hoditi na primitivnejših pravic slovenske manjšine
na Koroškem, ampak, ki že podira zid Karavank
in hoče seči po integralnih delih naše domovine.

Vse drugo je maskiranje gole resnice. Morala ple-
biscitnega jubileja je za nas koristna in potrebna.

Pri tej priliki protestiramo tudi proti naredbi
celovške policije, ki je onemogočila našim novinar-
jem izvrševanje poročevalske službe. Ob 600-letnici
Kočevja, je naša vlada dala tujim gostom, osobito
še onim iz Avstrije, med katerimi so bili številni
novinarji, vse olajšave, ki jih je sploh mogla dati.
Tako smo postopali mi, ker nismo imeli ničesar
prikrivati. Četudi je Avstrija nameravala prikriti
za inozemstvo, posebno pa za naše oči in za naša
ušesa pangermanistične orgije, ki so se rasvijale
okrog zrnja v Celovcu, se ji to ni posrečilo, četudi
je izločila naše novinarje proti vsem pravilom
mednarodne manire. Potek celovške slovesnosti
bo klub temu prišel pred sodni stol mednarod-
nega menja. To bodo poskrbeli tisti, katerim je
na tem ležeče, da se ohrani mir v Evropi.

Celovec, 13. okt. (Izvirno.) Celovška deželna
vlada je sklenila, da bo razdelila 3 milijone šiln-
gov, ki jih je prejela za plebiscitno ozemlje na
sledeči način: 1 milijon se bo vporabil za zgradbo
cest po severnem Koroškem, 1 milijon za kreditne
gospodarskim zadrugam in 1 milijon za kulturne
namene. Slovenskih zadrug je v plebiscitnem
ozemlju 26, nemških landbunderer pa 16. Nemške
bodo dobile 800.000 šil., slovenske pa 200.000 šil.
Kulturni delež bo pa šel v izključno pomenčevalne
namene, ker bodo z njim zidali takoimenovane
»glavne šole«
in ustanavljali nemške čitalnice in
vzgajali nemško turnerstvo.

Socialistični volivni manevar

Predlogi, ki bodo ostali na papirju — Slovenci gredo v volitve
samostojno

Celovec, 13. oktobra. Na današnji seji koro-
škega deželnega zbora je socialni demokrat Sem-
merits v imenu finančnega odseka predlagal: V
vseh narodno mešanih krajih naj se ustanovi pod
kontrolno deželnega zbora deželni kulturni urad, ki
bo imel nalogo, pečati se z vsemi kulturno-gospo-
darskimi zadevami teh krajev. Sredstva za vzdrž-
evanje in delovanje teh uradov naj se oskrbe z no-
vim proračunom za l. 1931.

Slovenski Korošci v ta predlog nimajo za-
upanja, ker ga smatrajo le za izraz zadrege, ki do-
kazuje, da Nemci v teku desetih let za koroške slo-
venske kraje niso imeli ne časa ne volje kaj storiti.
Zato tudi v ta predlog in njegov uspeh ne zaupajo.
To pa toliko manj, ker ga smatrajo spričo novih
volitev samo za posek v oči nepoučeni javnosti v
teh krajih. Opravičeno poudarjajo, da je ta sklep
le udarec v vodo, ker danes razpušeni deželni zbor
nima in ne more imeti nobene ingerence na sklepe
novega deželnega zbora, ki bo izšel iz volitev. In
ta bo sklepal proračun za l. 1931., od njega bo od-
visna usoda tega tako zvanega kulturnega urada.

Celovec, 13. oktobra. Danes ob 11 se je vršila
zadnja seja koroškega deželnega zbora. Soglasno je
bil sprejet predlog ustavnega odseka: Deželni zbor
koroški se z današnjim dnevom razpušča ter se nove
volitve vrše 9. novembra 1930. Za ta soglasni sklep
sta glasovala tudi oba slovenska poslanca.

Slovenci pojdejo v deželnozbornske volitve po-
polnoma samostojno, nevezani na nobeno stran.
Prav tako pojdejo samostojno v volitve za državni
zbor na Dunaj. V četrtek, 16. t. m., se bodo zbrali
v Celovcu zastopniki koroške slovenske stranke, ki
bodo sklepali o kandidaturah za deželni in državni
zbor.

Nova mesta in trgi na Koroškem

Celovec, 13. oktobra. Na današnji seji koro-
škega deželnega zbora, ki je bila zadnja, je bilo
sklenjeno, da se povzdignejo v mesta sledeči ko-
roški kraji: Borovlje, Smohor v Ziljski dolini, St.
Ruprecht pri Celovcu, Spital ob Dravi in Feldkirch.
V trge pa je bilo povzdignjenih več koroških vasi,
med njimi Gospa Sveta in Rožek.

Prosveta med narodom se bo vršila po pravilnikih prosv. ministra

Ustanove se prosvetne zadruge, nad katerimi bo ministrstvo vršilo
posredno in neposredno nadzorstvo

Belgrad, 13. okt. AA. Odsek za narodno pro-
svetljenje ministrstva prosvete je obvestil kraljev-
ske banke uprave, da je minister prosvete odobril
pravilnik sreskih prosvetnih poljedelskih zadrug s
tem, da se bo delo teh zadrug za prosvetitev na-
roda vršilo po zakonu o narodnih šolah, kakor tudi
po pravilnikih in uredbah, ki jih bo izdalo mini-
strstvo prosvete. Prav tako si je ministrstvo pro-
svete obdržalo pravico otvoritve posameznih pro-
svetnih zadrug ter raznih tečajev in sekcij. Nadzor-
stvo nad temi institucijami bo ministrstvo prosvete
vršilo neposredno in posredno. Posredno bo vršilo
nadzorstvo preko sreskih načelnikov, prosvetnih
referentov, banskih uprav (prosvetnega oddelka).

Sreske prosvetne zadruge bodo imele nalogo,
da za narodno prosvetljenje v svojih krajih aktivno

zainteresirajo narod, da ga navajajo k delu za last-
no izobrazbo, da ga navajajo, da se sam z gnoim
in moralnim sodelovanjem udeležuje dela za svojo
prosvetitev ob podpori države, banovine in občine.

Kot organizacije samega naroda na zadrugi
podlagi bodo prosvetne zadruge največja podpora
prosvetnim in šolskim oblastvom pri njihovem delu
širjenje narodne zavesti in njegove prosvete sploh.
Zato je ministrstvo prosvete zahtevalo, da kraljev-
ske banke uprave priporoče vsem učiteljem in učite-
ljicam na svojem teritoriju, da čim agilneje delajo
za ustanavljanje in vzdrževanje teh zadrug, da v
njih poživljajo sodelovanje in jih propagirajo. O
vseh osnovanih zadrugah bodo srezki prosvetni re-
ferenti vodili točno evidenco, smatrajoč jih za pro-
svetne in kulturne ustanove.

Zadeve jugoslov. učiteljstva

Ureditev materijelnih vprašanj — Za zboljšanje razmer v UJU

Belgrad, 13. okt. m. Prosvetni minister dr.
Maksimović je sprejel danes predstavnika ljub-
ljanskega poverjenika UJU, predsednika g. An-
dreja Škulja, tajnika g. Frana Kobala in urednika
»Učiteljskega tovariša«
g. Ivana Dimnika, ki so
predložili g. ministru nujna vprašanja z ozirom na
solstvo in učiteljstvo v dravski banovini, posebno
pereče vprašanje učiteljske stanarine in goriva,
o pretvarjanju nižjih razredov osnovnih šol v raz-
rede višjih narodnih šol, na nujnost razmestitve

osobine in običaje svojih drugokrvnih podlož-
nikov nego moderna država XX. stoletja!

To je resnica. Dvojna morala v obravnavan-
ju manjšinskega vprašanja je resnica. Propa-
danje Evrope zaradi te neiskrenosti, ki za kul-
turnimi gesli skriva čisto pogansko moralo, je
tudi resnica in dejstvo.

učiteljstva, sprejema novincev v državno službo
in podelitve stalnosti kontraktualnemu učiteljstvu.
Poudarili so nujno potrebo, da izide pravilnik k
zakonu o narodnih šolah, ki bi uredil vsa vseh
vprašanja. Glede uradniškega zakona so naprosili
g. ministra, da naj se z njim učiteljstvu uredi pre-
jem plač, kakor je to urejeno s posebnim zakonom
za ostale uradnike. Razvrstitev učiteljstva naj se
izvrši v skladu s predpisano izobrazbo učiteljev,
to je devetletno službo in diplomskim izpitom. V
vsakem slučaju pa mora učiteljstvo dobiti razliko
med sedanjo stanarino (ki ni urejena) in eventual-
nim zvišanjem stanarine po novem uradniškem za-
konu.

Belgrad, 13. okt. u. Ob priliki svojega biva-
nja v Belgradu so zastopniki ljubljanskega pover-
jenstva UJU sondirali tudi teren za ureditev raz-
mer v UJU. Belgrajski člani so pristali na pogoje
ljubljanskega, zagrebškega in splitskega poverje-

ništva, sprejete v Zidanem mostu. Nova uprava
ostane samo poslovna do potrditve pravil in pri-
hodnje skupščine. V izvršilni odbor se pritegnejo
predsedniki vseh sekcij, ki bodo v rednih me-
sečnih sejah reševali vsa vprašanja organizacije
in njene prosvetne politike. Vprašanje »Narodne
Prosvete«
reši seja prosvetnega odbora, ki bo
sklicana z ozirom na zahtevo omejenih poverje-
ništev 19. in 20. oktobra. Na tej seji se bodo ure-
dile definitivno vse zadeve za nemoteno delo-
vanje UJU.

Državni svet je dobil 12 novih tajnikov

Belgrad, 13. okt. AA. Na predlog predsednika
državnega sveta dr. Ninka Perića je predsednik
ministrskega sveta general Zivković odredil, da
vsako ministrstvo delegira začasno v državni svet
po enega starejšega tajnika, da se bo tako moglo
dokončati delo, ki je v zastanku. Tako je državni
svet dobil 12 novih tajnikov, s čimer je omogočeno,
da bo imel seje i dopoldne i popoldne, ker bo zdaj
dovolj delovnih moči za odpravljanje tekečega po-
sla. Pričakujejo, da bodo tako v nekaj mesecih re-
šeni vsi posli, ki so v zastanku in ki jih je nekaj
tisoč, tako da bo državni svet potem popolnoma
azuren.

Nevarnost poplave

Zagreb, 13. oktobra. p. Jesenska sezona je na-
stopila zelo ostro z velikim deževjem. Sava, ki je
do prednočnem naglo naraščala, je začela padati,
vodomeri so kazali danes zjutraj 2,30 m nad nor-
malo. Najvišje je narasla Sava do 3,80 m, danes
ob 4 popoldne pa je padla že na 2 metra. Vseled
ponovnega močnega deževja je prišlo do poplav v
raznih delih mesta, voda je prodrla v več kleti,
tako da je morala priskočiti na pomoč požarna
bramba, posebno je bilo v strahu prebivalstvo na
periferiji. Ker je nanosila voda mnogo peska, je
bil ponekod ustavljen promet. Tudi železniška di-
rekcija je bila obveščena, da je v okolici Jaske
narasla voda tako visoko, da je segala 30 cm nad
železniškimi tračnicami.

Ljubljana, 13. okt. AA. Visoka voda zadnjih
dni je poškodovala provizorij čez Soro pri Med-
vodah. Zato je dopustna vožnja preko mostu le za
vozila do teže 2000 kg. Vozila preko te teže vozijo
na lastno odgovornost. Vožnja je dopustna le v po-
časnem tempu. Avtobusi vozijo v Kranj preko
Tacna.

Danes opozarjamo na:

Iz politike

Nov eksperiment italijanskega fa-
šizma str. 2
Otvoritev nem. drž. zbora . . . str. 2

Iz domačega življenja

Izzivanje Jugoslavije na plebiscitni
slavnosti v Celovcu; Strašna smrt v
gorečem seniku; divjaški roparski
napad str. 3

Iz kulture

Premijera »Kraljične Haris«
str. 7

Razno

Od milijonarja do postopača str. 6
Slike: Glavni nemški politiki str. 6

Iz gospodarstva

Naša agrarna kriza . . . str. 7

Nov eksperiment ital. fašizma

Rim, 13. okt. Med sklepi fašistovskega velikega sveta, ki je začel zborovati koncem minulega tedna, inozemski ne posveča dovolj pozornosti onemu, ki je v oziru na notranjepolitično situacijo v Italiji najbolj značilen, ampak ga je samo suho komentiralo. To je tisti sklep, ki pravi, da se ima ustanoviti novo telo, ki bo odvisno od fašistične stranke, to je »fašjo mladih bojnikov«. Člani te nove organizacije imajo biti vsi mladeniči od 18. do 21. leta, neglede na to, ali so bili v »zavangvardiji« ali ne. Ta organizacija bo v vsakem kraju priključena lokalni fašistični stranki, ki bo »mlade bojnikovce« moralno in fizično vežbala, dokler ne bodo z 21. letom postali godni za prave fašiste.

Namen, ki ga zasleduje Mussolini s to novo organizacijo, je ta, da bi se polagoma zabrisala preostala razlika, ki obstaja še danes med fašističnimi strankarji in maso naroda. V tem oziru pomeni sklep velikega sveta razgaljenje najgloblje rane, na kateri trpi fašizem. Mussolini je najprej menil, da se bo dala masa ljudstva infiltrirati z idejami fašizma po ljudski prosvetni organizaciji »Dopolavoro«, ki pa sprito slabih kvalitiet vodebni oseb in njihovega prosvetnega dela ni pokazala

skoro nobenega rezultata; tudi je delavstvo, da ne govorimo o kolonih in kmetih, vsaj od 20. leta starosti naprej vsakemu vplivu nedostopno. »Mladi bojnikovci« naj vzgojijo polagoma ves narod v duhu fašistične bojovitosti, tako da bodo tudi oni letniki naroda, ki doslej niso bili izpolnjeni, prešli solo fašizmu.

V tem oziru je značilen članek znanega Gayde v »Giornale d'Italia«. Gayda pravi, da bo nova organizacija pospešila približanje in postopno fuzijo fašizma in mase ljudstva. To bo nekaka »nacionalizacija fašizma«, ki se mora razširiti na ves narod, da bodo vse plasti ljudstva postale center fašistične delavnosti. Obenem bo to tudi potrebna osvežitev fašizma, ki se bo na ta način po naravnem procesu izčiščeval »egoistov, špekulantov, korutarjev in eksploaterjev političnega položaja« in poživljal po dotoku iz srca naroda. Kajti tudi izven vrst registriranih fašistov so »goreči, disciplinirani in pridni Italijani«, in 1.000.000 fašistov nikakor ne sme misliti, da so oni edini nacionalni in državotvorni element. — Gayda pa obenem zagotavlja, da se fašistična stranka ne bo likvidirala, kakor se je veliko sušljalo, ampak da bo slejkoprej ostala

»vitalno osnovno jedro režimac«.

Vsi italijanski krogi, ki se sploh zanimajo za politiko, čeprav so nevtalni, vidijo v tem pisanju znak velike notranje krize v fašistični stranki, ki išče načina, kako bi se ta kriza premagala. Da-li bodo »mladi bojnikovci« fašizem osvežili, oziroma razrod v vsej svoji širokosti približali fašizmu, pa je veliko vprašanje. Organizacija je itak več kot preveč in vsaka pomeni samo novo omejevanje individualne svobode; kalčne globoke ideologije pa fašizem ne daje. »Mladi bojnikovci« ali »zavangvardisti«, to je vseeno. »Nacionalizacija« ali boljše rečeno, demokratizacija fašizma se ne more posrečiti, ker je fašizem negacija vsake demokracije. Zdi se torej, da se Mussolini bavi z nerešljivim problemom, oziroma s kvadrato kroga, in da se fašizem končno ne bo mogel ogniti dilemi: ali postopna likvidacija fašizma, to je vpostavitve demokracije, ali pa nezaželen žalosten polom.

Rešitev v obliki »mladih bojnikov« pa pravi, da je čisto brezkoristen eksperiment ali »stara solata v novi skledici«, kakor je nekdo šalivo pripomnil v nekem rimskem lokalu, kjer se skriva dela — politika.

Inciden pri obisku ruske ladje v Paleronu

Atene, 13. okt. as. Ko je dospela sovjetska križarka v faleronsko pristanišče, je pozdravila pristaniške oblasti s običajno salvo. Te so ji odgovorile, toda radi močnega protivetra se to z ladje ni moglo slišati. Ruski admiral Kantaski je stradal to za želitev. Podal se je takoj na rusko poslanstvo, od koder se je pa prav kmalu vrnil na admiralsko ladjo nazaj. Podpredsednik pristaniške oblasti je prišel na njegovo ladjo, ga pozdravil ter mu objasniti, da je grška oblast sklenila s sovjetskimi poslanstvom, da se moštvo sovjetskih ladij lahko izkrci, vendar pa samo v oddelkih in pod vodstvom svojih častnikov. Kantaski je v velikem razburjenju odgovoril, da še ni dosti velika žalitev, ko jim niso odgovorili s pozdravnimi streli, sedaj jih žalijo še s takimi nemogočimi zahtevami. On da bo dovolil svojemu moštvu, iti po svoji volji na kopno. Na to so grške oblasti poslane v pristanišče močne oddelke policije, ker se je v javnosti govorilo, da nameravajo atenski komunisti prirediti ruskim mornarjem ovacije, ruski emigranti pa da pripravljajo napad. Glede pozdrava je nato predsednik pristanišča zadržal sovjetskega admirala, da je bila ruska eskadra pozdravljena, da pa morda ni slišala strelcev radi močnega protivetra. On da se čudi, da mu sovjetski poslanik ni sporočil o pogodbi glede obiska kopne zemlje Kantaski se je nato pomiril pod pogojem, da do 8 zvečer dobi od svojega poslanstva pismeno obvestilo o pogodbi.

Zunanji minister Mihalokopoulos je že dal izjavo, v kateri pravi, da je Grčija z Moskvo v dobrih odnosih in da je samo ob sebi razumljivo, da je pristaniška posadka odgovorila na pozdrav ruske eskadre.

Ponoči se je zbrala skupina grških komunistov na pomolu, kjer je bila zasidrana ruska admiralska ladja, ter priredila demonstracije. Dvajset oseb je bilo aretiranih. Policija je zaplenila proklamacijo na »ruske sodruge«. Tudi ruski emigranti so skušali prirediti demonstracije proti Rusom, zaradi česar so morali ruski mornarji po odloku admirala ostati na krovu.

Heimwehrske volivni proglas

Dunaj, 13. okt. as. Heimwehr je izdal volivni proglas na »domovini« zvesto ljudstvo Avstrije, v katerem se med drugim poudarja, da vodi Heimwehr borbo proti koruptni in zastarali strankarski državi, da gre pa kljub temu na volitve, da vrže parlamentarizem z njegovim lastnim orožjem. Heimatblock bo nastopil v vseh deželah Avstrije, tako tudi na Dunaju. Heimwehr se bori za pravo svobodo ljudstva, za politično dostojnost, za dvig delavskega statusa, za socialni napredek, za zmago nemstva nad marksističnim razrednim nasprotstvom, proti korupciji marksističnih in meščanskih politikov. V nadaljnjem pravi proglas, da postavlja Heimwehr svojo kandidatno listo radi tega, da ne bodo zgubljeni glasovi onih, ki sicer ne bi volili nobene druge stranke.

Poljaki demonstrirajo proti nemškim laištom

Varšava, 13. okt. as. V Poznanju je prišlo do resnih protinemških izgredivov radi napadov Poljakov s strani nemških hakenkreuzlerjev v Pommern. Demonstranti so razbili mnogo nemških napisov trgovin ter razbili številna okna poznanjskega »Tagblatt«. Pred nemškim konzulatom je prišlo do burnih prizorov. Posebno napet je bil položaj, ko je policija na konjih zahajala med množico. Tudi na nemškem konzulatu so razjarjeni demonstranti razbili več oken. Zvečer so demonstranti demolirali nemško knjigarno in nemško šolo.

Pred odločitvijo v Braziliji

Newyork, 13. okt. as. Prvi spopad med revolucionarnimi četami in državno vojsko na jugozapadu države Sao Paulo se pričakuje vsak trenutek in bo odločal o usodi revolucije.

Pletarski tečaj v Slov. Krajin

Ljubljana, 13. oktobra. AA. Uprava banovinske kmetijske šole v Rakitčanu pri Murski Soboti priredi enomesečni pletarski tečaj za kmetovalce srezov Murska Sobotna in Dolenja Lendava.

Zakon o industrializaciji

Belgrad, 13. okt. z. Po poročilih iz industrijskih organizacij se pripravlja v trgovinskem ministru zakon o industrializaciji države. Vsa tozadevna vprašanja glede novega zakona bodo pretresale industrijske zbornice iz vse države.

Belgrajske vesti

Niš, 13. okt. p. Včeraj ob 10 je obiskal predsednik vlade kraljevo razstavo, ki jo je priredilo Kolo jahačev, popoldne je prisostvoval teknam. Belgrad, 13. oktobra. AA. Novoimenovani pomočnik ministra za promet inženjer Peter Senjanovič je danes nastopil svojo službo.

Belgrad, 13. okt. m. Za suplenta na moškem učiteljskem v Mariboru je imenovan g. Josip Demark v I-9, na ženskem učiteljskem pa gđc. Ema Trobej v I-9.

Belgrad, 13. okt. z. Poljedelsko ministarstvo je razpisalo licitacijo za nabavo plemenske pšenice, ki se bo razdelila poljedelcem v vsej državi.

Subotica, 13. okt. z. V Subotici se osnuje Dom narodnega zdravlja, v katerem bodo imele svoje prostore vse socialne in higienske ustanove. Subotica bo dobila s tem institucijo, kakršne imajo že skoro vsa večja mesta. Šef doma bo dr. Jakšič.

Vlak s 1000 vojakov padel v prepad

Pariz, 13. oktobra. AA. Poročajo iz Buenos Airesa, da je tam neki vlak, ki je vozil tisoč vojakov federalne armade, skočil s tira med St. Pacom in Santosom ter strmoglavil v prepad.

Bizantološki kongres

Atene, 13. okt. as. V Atenah se sedaj vrši III. mednarodni kongres bizantologov, ki ga udeležuje 250 učenjakov, med njimi 21 Nemcev, 14 Avstrijcev, 11 Italijanov, 8 Madjarov, 26 Romunov, 36 Jugoslovancev, 12 Čehoslovancev in 3 Poljaki.

Hmelj

Zatec, 13. okt. as. Razpočenje nespremenljivo žvrsto. Kupuje se v mejah od 350—600 Kč za 50 kg. Prodanih je bilo okoli 100 slotov.

Dunajska vremenska napoved. Pretežno jasno, nekoliko topleje.

Zagrebska vremenska napoved. Od časa do časa deževno, oblačno, hladno.

Tirolski evharistični kongres

Innsbruck, 13. okt. as. Včerajšnja nedelja je tvorila vrhunec tirolskega evharističnega kongresa. V noči na nedeljo se je vršila evharistična procesija s svečami, katere se je udeležilo mnogo ljudi iz vseh delov sveta. V nedeljo je bilo videti sprevod narodnih noš, v katerem je bilo 80 godb. Kardinal dr. Piffl je bral sv. mašo. Nato se je vršilo v svečanstveni dvorani zborovanje, na katerem so govorili tirolski škof dr. Weiz, salzburški nadškof Rieder in kardinal dr. Piffl. Ta je pozdravil tirolske katolike v imenu svojih dunajskih verskih tovarišev in jih pozval, da naj postanejo »apostoli dejanja«. Zadnja procesija je že značila velik triumf katoliške ideje.

Zakaj je Turatti moral iti

Pariz, 13. okt. p. Današnji »Liberté« poroča iz Rima, da je vzrok Turattijevega odstopa njegov govor na fašistični skupščini v Neaplu, kjer je izjavil, da bodo morali fašisti mnogo žrtvovati, ker bo morala Italija z vojaško silo uveljaviti svoje pravice. Takoj po tej skupščini je moral Turatti podati ostavko. »Liberté« pravi dalje, da se še ne ve, zakaj je moral Turatti to povedati, ker trdi eni, da je bil pijan, drugi, da je govoril po nalogu Mussolinija, druge verzi-je pa pravijo, da so vodje fašistične stranke zahtevali, da odstopi radi tega, da ne bi nastali kakšni diplomatski spori.

Minister Flandin v Budimpešti

Budimpešta, 13. okt. AA. Francoski trgovinski minister Flandin je posetil davi regenta Hortyja, ki ga je sprejel v 30 minut trajajoči audienci. Popoldne se je Flandin sestal z madžarskim trgovinskim ministrom Budom, s katerim je razpravljal o gospodarskih vprašanjih, ki se tičejo obeh držav in o vprašanju, o katerih se bo razpravljalo na prihodnji ženevski konferenci.

Zborovanje madžarske opozicije

Budimpešta, 13. okt. z. Včeraj se je vršila velika skupščina narodne liberalne stranke, kateri so prisostvovala vse opozicijske stranke. Govoril je Karel Rassay, ki je opozarjal na važnost občinskih volitev 15. decembra. Omenjal je, da ta vlada ni imela nikdar večine za seboj. Madžarski narod ima pravico zahtevati, da pride na čelo države režim, ki bo užival narodovo zaupanje. Kritiziral je delo sedanje vlade, zahteval, da odstopi, da pride na njeno mesto vlada strokovnjakov. Ukinejo naj se velika županstva, zmanjša število državnih tajnikov in višjih ministrskih uradnikov. Treba je, da se država osvobodi izolacije, v katero je prišla vsled italofilske politike, ki se po vsem svetu smatra kot italijanski imperializem.

Novo madž. parobrodno društvo v — Trstu

Trst, 13. okt. p. Te dni se osnuje v Budimpešti novo madžarsko parobrodno društvo Trans-Oceania. Društvo bo imelo svoj sedež v Trstu, vse ladje bodo registrirane pri tržaškem pristaniškem uradu. Obstaja že tudi eno madžarsko parobrodno društvo Panonia, ki ima tudi svoj sedež v Trstu. Novo osnovano društvo bo posedovalo tri parnike, enega že ima, druga dva pa dospeta koncem tega meseca. Parniki se bodo imenovali »Tisza«, »Tatra« in »Tengere«, vsak po 7000 ton. Društvo nima v načrtu rednega prometa, temveč samo svobodno plovbo, za upravitelja je imenovan Josip Borda, ki je že upravitelj Panonie. »Piccolo« pozdravlja osnovec novega društva in pravi, da je edino Trst primerno pristanišče za te ladje. Čudno je, da madžarsko društvo izbere Trst, ne pa Reke, ki bi morala biti po konvencijah med našo in madžarsko državo madžarsko pristanišče in je Italija priznala, da dobi Madžarska svobodno ceno v reškem pristanišču.

Volitve v Egiptu

Kairo, 13. oktobra. AA. List »Elahram« poroča iz verodostojnega vira, da bosta po vsej pri- bliki 20. oktobra istočasno objavljena novi volivni zakon in kraljevski dekret o razpustu zbornice in senata ter vseh občinskih svetov. Nove volitve ne bodo pred januarjem. Število poslancev in senatorjev bo izdatno omejeno.

Iz Londona v Indijo v štiri in pol dnevih

London, 13. okt. AA. Reuter poroča iz Karachija, da je letalec Kingsford Smith na svojem poletu došel v Karachi ter postavil nov rekord za polet iz Anglije v Indijo, ki ga je izvršil v štiri in pol dnevih. Iz Karachija odleti v Avstralijo.

Burna otvoritev nemškega parlamenta

Izgredi rjavih srajc — Nemiri po seji

Berlin, 13. okt. as. Otvoritev nemškega parlamenta je bila bolj mirna, kakor se je pričakovalo. Nastop nacionalnih socialistov se je omejil na izgrede pred parlamentarnim poslopijem. Že pred polnočjo se je pred parlamentarnim poslopijem zbrala velika množica ljudi, katero je morala policija miriti. Ob otvoritvi parlamenta ob tretji uri popoldne je stala pred poslopijem že policija na konjih pod poveljstvom policijskega ravnatelja Cöriegelbe. Policija je takoj stopila v akcijo proti množici. Neprestano so se pojavile nove rjave srajce izza grmovja zoookoške vrta, zaradi česar je bila policija primorana oddati v zrak stišilno salvo.

Med tem so je bila sejna dvorana polagoma napolnila novih narodnih poslancev. Najprej so stopili v dvorano komunisti, toda ne v rdečih uniformah frontnih bojnikov, kakor se je pričakovalo. Narodni socialisti so se pojavili korporativno v rjavih srajcax z značilnim hakenkreuzerskim znakom na praih. Vodil jih je türinški minister dr. Frick. Sprejeti so bili ob burnem aplavzu galerije in z ironičnimi klici svojih političnih nasprotnikov v dvorani.

Predsedniški sedež je zavzel poslanec Herold, 83 letni starček z impozantno dolgo belo brado. Vprašal je zbornico, ali je med navzočimi morda kdo starejši od njega. V hrupu, ki so ga delali komunistični in narodno socialistični poslanci ni bilo mogoče slišati njegovih besed. Ko je zbornični tajnik prečital imena 577 novih narodnih poslancev, je ves čas od vseh strani padalo ironičnih klicev. Predlog komunistov, da naj se takoj zaključi seja in da naj se skliče za jutri nova seja, na kateri naj se razpravlja o komunističnem predlogu za nezakupnico vladi, je bil odklonjen. Nasprotno pa je bil predlog, da naj se komunistični poslanec Madda-

lena, ki je bil aretiran, oprosti, sprejet z ogromno večino. Nato se je bila seja zaključila in sklicana ponovna seja za v sredo.

Rjave srajce pred parlamentom so čakale na konec seje. V mraku je prišlo do zelo vznemirljivih spopadov med njimi in policijo. Več sto narodnih socialistov je krenilo po elegantni Lennejevi ulici in so razbili vsa okna kavarne »Dobrin«. Nato so se podali k veletrgovini Wertheim na Leipziger Platzu, kjer so tudi razbili velika izlozbenna okna. Predno je mogla dospeti na lice mesta policija, so razbili šipe znanih tvrdk Grünfeld, Ada in Cords. Končno je policija na konjih s pravcatim napadom na množico izpraznila ulice.

Berlin, 13. okt. as. Ob 8 zvečer je prišlo na Potsdamskim trgu pred kolodvorom in pred tamkajšnjo kavarno do velikega spopada množice s policijo. Maloštevilni stražniki so imeli težko stališče proti ogromni množici, ki se je držala proti njim vedno bolj sovražno. Ves čas je množica klicala Hitlerju. Šele, ko je dobila policija ojačenje s strani policistov na konjih, se je posrečilo množico razpršiti.

Newyork, 13. oktobra. AA. Skupina mednarodnih bank je voljna dovoliti nemški vladi kredit 125 milijonov dolarjev pod pogojem, da bo nemški parlament sprejel zakon o najetju posojila.

Hindenburg preprečil krizo

Berlin, 13. okt. AA. Gospodarska stranka je sklenila nočjo, da izstopi iz Brüningove vlade in odpokliče svojega zastopnika v kabinetu, pravosodnega ministra dr. Bredta. Da prepreči eventualno krizo kabineta, je interveniral sam predsednik Hindenburg, ki je naprosil dr. Bredta, naj ostane še nadalje v vladi. Bredt je nato izjavil, da ne bo demisijsiral. Politični krogi splošno pozdravljajo intervencijo predsednika Hindenburga.

Zaključek balkanske konference

„Mi smo bratje in bomo sami odločevali o svoji usodi“

Atene, 13. okt. as. Svečana zaključna seja balkanske konference se je vršila v nedeljo v starodavnem gledališču v Delfiju, pred katerim je vihtela nova balkanska zastava, okrašena z olivnimi vejami. Mesto Delfi je imenovalo vse udeležence balkanske konference za častne meščane. Z odobravanjem je bil sprejet predlog turške delegacije, da naj se vrši prihodnja konferenca v Carigradu. S prav posebnim navdušenjem pa je bil sprejet od Papanastazija predlagan apel »Narodom in vladam balkanskih držav«, v katerem se pravi:

Mi smo bratje, mi lahko medsebojne spore rešujemo mirnim potom. Balkanska unija bo izoblikovala našo skupno usodo. V tem duhu si podamo roke, v tem duhu prosimo vse prebivalce Balkana slediti našemu zgledu, da bo na ta način splošni ugled Balkana rastel.

Bolgar Najkov in Rumun Pela smatrata za-

ključno zborovanje v Delfiju kot dober znak za končni uspeh. Turek Esref je govoril o starodavni in današnji Grčiji v vznesenih besedah.

Izjava jugoslovanskega delegata

O balkanski konferenci je izjavil naš delegat dr. Živko Topalović: Najjačji vtis so name napravile iskrene in odkrite metode dela na konferenci. Bal sem se, da bo kakor na ženevskih konferencah tudi tu vsestransko nadmudrivanje in izigravanje. Toda konferenca je kaj naglo izgubila diplomatski značaj. Problemi so bili zadani jasno in delo, ki smo ga opravili, je pokazalo toliko čvrstost naših odnosov, da je svet globoko impresiviran. Nikakršni obziri in nikakršni vtisi od zunaj, a teh je bilo jako mnogo, niso mogli omajati konference, nego so jo samo učvrstili. S terena propagande prehajamo sedaj na teren realizacije.

Za obrambo našega morja

Odločne resolucije Jadranske straže proti ital. imperializmu

Split, 13. okt. Včeraj je v Splitu zaključil delo glavni odbor Jadranske straže, ki je zasedal 11. in 12. oktobra pod predsedstvom predsednika dr. Tartaglie. Na seji so razpravljali o delu za okrepitev organizacije in razširitev propagande med prebivalstvom. O tem so bili sprejeti razni sklepi. S seje so bile poslane brzojavke Nj. Vel. kralju, Nj. kralji. Visočanstvu prestolonasledniku Petru, predsedniku kraljevske vlade, ministru vojske in mornarice ter komandantu mornarice. Ob zaključku sej je bila sprejeta sledeča resolucija:

Delegati Jadranske straže iz Belgrada, Cetinja, Dubrovnika, Karlovca, Kragujevca, Ljubljane, Maribora, Niša, Novoga Sada, Osijeka, Prištine, Sarajeva, Skoplja, Splita, Susake, Valjeva, Velikega Bečkereka, Vranje, Zagreba in Zaječarja potrjujejo člani izvršnega odbora na sestankih dne 11. in 12. oktobra v Splitu najprej svojemu vzvišenemu vladarju in kralju ter svojem pokrovitelju prestolonasledniku svečano zaobljubo, da bodo vršili svojo nalogo in da bodo gojili med našim prebivalstvom ljubezen do našega Jadranskega morja ter zavest o važnih narodnih in državnih interesih, ki so zvezani s tem morjem, ki pa zanje že danes kaže vsa Jugoslavija brez razlike plemen, ver in stanov čedalje večje razumevanje in podporo.

Delegati Jadranske straže iz vse države smatrajo obenem za svojo dolžnost, da v imenu pravičnosti in humanosti pred vsem kulturnim svetom ožigosajo borbo, ki stremi za brezobzirnim iztrebljenjem jugoslovanskega naroda in da v imenu vzvišenih načel, ki na njih počivajo mir in naloge Društva narodov, opozori mednarodno zavest na neresnično in miru nevarno

Kongres radio postaj

Budimpešta, 13. okt. as. Danes se je začel kongres Zveze evropskih radio oddajnih postaj, katerega se udeležuje 60 delegatov. V tej zvezi je včlanjenih 38 držav s preko 90 milijoni naročnikov. Kongres je razdeljen na tri sekcije: v tehnično, juridično in umetniško.